

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

SYLABUS ZAJĘĆ 2026/2027 Informacje ogólne

MEDYCYNA PALIATYWNA	
Rodzaj zajęć	Obowiązkowy
Wydział PUM	Wydział Medycyny
Kierunek studiów	lekarski
Specjalność	-
Poziom studiów	jednolite magisterskie
Forma studiów	stacjonarne/niestacjonarne
Rok studiów /semestr studiów	rok 5, semestr IX
Liczba przypisanych punktów ECTS	1
Formy prowadzenia zajęć (liczba godzin)	seminaria 4h / ćwiczenia 8h Σ : 12h
Sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się *	☒ zaliczenie na ocenę: ☐ opisowe ☐ testowe ☐ praktyczne ☒ ustne ☐ zaliczenie bez oceny ☐ egzamin końcowy: ☐ opisowy ☐ testowy ☐ praktyczny ☐ ustny
Kierownik jednostki	dr hab. n. med. Aleksandra Kładna
Adiunkt dydaktyczny lub osoba odpowiedzialna za przedmiot	dr hab. n. med. Aleksandra Kładna zhmel@pum.edu.pl, tel. 091 48 008 21
Nazwa i dane kontaktowe jednostki	Zakład Historii Medycyny i Etyki Lekarskiej e-mail: zhmel@pum.edu.pl, tel. 091 48 00 821 ul. Rybacka 1, Szczecin Sekretariat III piętro, p. 303b
Strona internetowa jednostki	https://www.pum.edu.pl/studenci/informacje_z_jednostek/wf_bmiml/zaklad_historii_medycyny_i_etyki_lekarskiej
Język prowadzenia zajęć	polski

* zaznaczyć odpowiednio, zmieniając na

Informacje szczegółowe

Cele zajęć		- Opanowanie podstaw teoretycznych i praktycznych z zakresu medycyny paliatywnej przez studenta - Opanowanie diagnostyki i leczenia bólu i innych objawów u pacjentów z chorobą nowotworową - Rozwinięcie wrażliwości wobec drugiego człowieka, - Rozwinięcie empatycznej komunikacji z osobami chorymi i ich rodzinami - Wykształcenie u studentów wrażliwości moralnej wobec pacjenta paliatywnego - Ukazanie studentom aspektów medycznych i psychospołecznych w rehabilitacji paliatywnej - Nabycie przez studenta umiejętności pielęgnowania chorego w okresie terminalnym
Wymagania wstępne w zakresie	Wiedzy	Opanowanie podstawowej wiedzy i umiejętności z zakresu: anatomii, fizjologii, patofizjologii, farmakologii, propedeutyki chirurgii, pediatrii, chorób wewnętrznych, patomorfologii, radiologii, etyki z bioetyką
	Umiejętności	
	Kompetencji społecznych	- wykazuje wrażliwość społeczną i empatię - wykazuje umiejętności rozwiązywania konkretnych problemów interpersonalnych - radzi sobie w sytuacjach konfliktowych i wymagających asertywności - wykazuje zdolności do pracy zespołowej w medycynie paliatywnej

EFEKTY UCZENIA SIĘ			
Ip. efektu uczenia się	Student, który zaliczył ZAJĘCIA wie/umie/potrafi:	SYMBOL (odniesienie do efektów uczenia się dla kierunku)	Sposób weryfikacji efektów uczenia się*
W01	zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w najczęstszych problemach medycyny paliatywnej, w tym: 1) leczeniu objawowym najczęstszych objawów somatycznych, 2) postępowaniu w wyniszczeniu nowotworowym i w profilaktyce oraz leczeniu odleżyn, 3) najczęstszych stanach nagłych w medycynie paliatywnej.	E. W27	S, RZĆ, O, SP
W02	zasady postępowania paliatywnego z pacjentem w stanie terminalnym	E. W28	S, RZĆ, O, SP
W03	zasady leczenia bólu, w tym bólu nowotworowego i przewlekłego	E. W29	S, RZĆ, O, SP
U01	przeprowadzać diagnostykę różnicową najczęstszych chorób osób dorosłych i dzieci	E. U12	S, RZĆ, O, SP
U02	oceniać i opisywać stan somatyczny oraz psychiczny pacjenta	E. U13	S, RZĆ, O, SP
U03	rozpoznawać stany bezpośredniego zagrożenia życia	E. U14	S, RZĆ, O, SP

U04	planować postępowanie diagnostyczne, terapeutyczne i profilaktyczne	E. U16	S, RZĆ, O, SP
U05	proponować indywidualizację obowiązujących wytycznych terapeutycznych i inne metody leczenia wobec nieskuteczności albo przeciwwskazań do terapii standardowej	E. U18	S, RZĆ, O, SP
U06	rozpoznawać stany, w których czas dalszego trwania życia, stan funkcjonalny lub preferencje pacjenta ograniczają postępowanie zgodne z wytycznymi określonymi dla danej choroby	E. U21	S, RZĆ, O, SP
U07	interpretować wyniki badań laboratoryjnych i identyfikować przyczyny odchylenia od normy	E. U24	S, RZĆ, O, SP
U08	stosować leczenie żywieniowe, z uwzględnieniem żywienia dojelitowego i pozajelitowego	E. U25	S, RZĆ, O, SP
U09	asystować przy przeprowadzaniu następujących procedur i zabiegów medycznych: 1) przetaczaniu preparatów krwi i krwiopochodnych, 2) drenażu jamy opłucnowej, 3) nakłuciu worka osierdziowego, 4) nakłuciu jamy otrzewnowej, 5) nakłuciu lędźwiowym, 6) biopsji cienkoigłowej, 7) testach naskórkowych, 8) próbach śródskórnych i skaryfikacyjnych oraz interpretować ich wyniki.	E. U30	S, RZĆ, O, SP
U10	planować konsultacje specjalistyczne	E. U32	S, RZĆ, O, SP
U11	rozpoznać agonię pacjenta i stwierdzić jego zgon	E. U37	S, RZĆ, O, SP
U12	prowadzić dokumentację medyczną pacjenta	E. U38	S, RZĆ, O, SP, K ustne
K01	nawiązania i utrzymania głębokiego oraz pełnego szacunku kontaktu z pacjentem, a także okazywania zrozumienia dla różnic światopoglądowych i kulturowych	K.1	O
K02	kierowania się dobrem pacjenta	K.2	O
K03	przestrzegania tajemnicy lekarskiej i praw pacjenta;	K.3	O
K04	podejmowania działań wobec pacjenta w oparciu o zasady etyczne, ze świadomością społecznych uwarunkowań i ograniczeń wynikających z choroby;	K.4	O
K05	formułowania wniosków z własnych pomiarów lub obserwacji;	K.8	O
K06	wdrażania zasad koleżeństwa zawodowego i współpracy w zespole specjalistów, w tym z przedstawicielami innych zawodów medycznych, także w środowisku wielokulturowym i wielonarodowościowym;	K.9	O
K07	przyjęcia odpowiedzialności związanej z decyzjami podejmowanymi w ramach	K.11	O

	działalności zawodowej, w tym w kategoriach bezpieczeństwa własnego i innych osób		

Tabela efektów UCZENIA SIĘ w odniesieniu do formy zajęć							
Ip. efektu uczenia się	Efekty uczenia się	Forma zajęć					
		Wykład	Seminarium	Ćwiczenia	Ćwiczenia kliniczne	Symulacje	E-learning
W01	E. W27		X				
W02	E. W28		X				
W03	E. W29		X				
U01	E. U12			X			
U02	E. U13			X			
U03	E. U14			X			
U04	E. U16			X			
U05	E. U18			X			
U06	E. U21			X			
U07	E. U24			X			
U08	E. U25			X			
U09	E. U30			X			
U10	E. U32			X			
U11	E. U37			X			
U12	E. U38			X			
K01	K.1			X			
K02	K.2			X			
K03	K.3			X			
K04	K.4			X			
K05	K.8			X			
K06	K.9			X			
K07	K.11			X			

TABELA TREŚCI PROGRAMOWYCH			
Ip. treści programowej	Treści programowe	Liczba godzin	Odniesienie do efektów uczenia się do ZAJĘĆ
Semestr zimowy/letni			
Seminaria		4h	
TK01	Podstawy medycyny paliatywnej	1	E. W27; E. W28; E. W29;
TK02	Reguły prawne i etyczne w medycynie paliatywnej	1	
TK03	Problemy psychologiczne, socjologiczne i duchowe u chorych z chorobą nowotworową	1	
TK04	Metody pomocy psychologicznej na wszystkich etapach leczenia wraz z okresem umierania i żałoby	1	
Ćwiczenia		8h	
TK01	Zasady dobrej komunikacji lekarza z chorym i jego rodziną. Wypalenie zawodowe	2	E. U13; E. U16;

			E. U38; K.1; K.2; K.3; K.4; K05; K06; K07; K.9; K.11
TK02	Zasady leczenia bólu nowotworowego i innych objawów w terminalnej fazie choroby	2	E. U12; E. U13; E. U14; E.U16; E. U18; E. U21; E. U24; E. U25; E. U30; E. U32; E. U37; E. U38; K.1; K.2; K.3; K.4; K.8; K.9; K.11
TK03	Stany nagłe w medycynie paliatywnej	2	E. U12; E. U13; E. U14; E. U16; E. U18; E. U21; E. U24; E. U30; E. U37; E. U38; K.1; K.2; K.3; K.4; K.8; K.9; K.11
TK04	Rehabilitacja w medycynie paliatywnej – aspekty medyczne i psychospołeczne. Pielęgnacja chorych w okresie terminalnym	2	E. U12; E. U13; E. U16; E. U18; E. U21; E. U24; E. U25; E. U32; E. U38; K.1; K.2; K.3; K.4; K.8; K.9; K.11

Zalecana literatura:	
Literatura podstawowa	
1. Ciałkowska-Rysz A., Dzierżanowski T. (red.), Medycyna paliatywna, wyd. II (dodruk 2024), PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 2024.	
2. Leppert W. (red.), Praktyczny przewodnik opieki paliatywnej i wspierającej, wyd. II, Wydawnictwo Via Medica, Gdańsk 2022.	
3. De Walden-Gałuszko K. (red.), Podstawy opieki paliatywnej, wyd. I (dodruk 2023), PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 2023.	
Literatura uzupełniająca	
1. Kübler-Ross E. , Życiodajna śmierć. O życiu, śmierci i życiu po śmierci, tłum. I. Doleżał-Nowak, Media Rodzina, Poznań 2021.	
2. Kübler-Ross E. , Rozmowy o śmierci i umieraniu, tłum. M. Iwaszkiewicz, Media Rodzina, Poznań 2021.	
3. Kübler-Ross E. , Śmierć. Ostatni etap rozwoju, Wydawnictwo Laurum, Warszawa 2017.	
4. Czasopismo: Medycyna Paliatywna, www.termedia.pl/Czasopismo/Medycyna_Paliatywna-59	
5. Cherny N., Fallon M., Kaasa S., Portenoy R.K., Currow D.C. (eds.), Oxford Textbook of Palliative Medicine, 6th ed., Oxford University Press, Oxford 2021 (dostępna w języku angielskim).	

Nakład pracy studenta	
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]
	W ocenie (opinii) nauczyciela

Godziny kontaktowe z nauczycielem	12
Przygotowanie do ćwiczeń/seminarium	5
Czytanie wskazanej literatury	5
Napisanie raportu z ćwiczeń	5
Przygotowanie do kolokwium ustnego	3
Przygotowanie do egzaminu	
Inne	
Sumaryczne obciążenie pracy studenta	30
Punkty ECTS	1
Uwagi	

*Przykładowe sposoby weryfikacji efektów uczenia się:

EP – egzamin pisemny

EU – egzamin ustny

ET – egzamin testowy

EPR – egzamin praktyczny

K – kolokwium

R – referat

S – sprawdzenie umiejętności praktycznych

RZĆ – raport z ćwiczeń z dyskusją wyników

O – ocena aktywności i postawy studenta

SL – sprawozdanie laboratoryjne

SP – studium przypadku

PS – ocena umiejętności pracy samodzielnej

W – kartkówka przed rozpoczęciem zajęć

PM – prezentacja multimedialna

i inne